

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, v torek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejeman, ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. — Za oznanila se plačuje od navadne četiristopne vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220. Opravištvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229.

Zapletke na Dunaji.

Videti je kakor da bi težka kletev ležala na tej naši avstrijski monarhiji. Udarec na udarec je dobila od zunaj; in znotraj so strohnele vezi, ki so jo skupaj držale, in nastala je tema, da se ni videlo pred seboj, ne moglo vedeti kam nas vodi pot. Samo enkrat, po nastopu sedanjega ministerstva, bilo se je malo razsvetilo, pogum smo bili dobili, in mnogi, ki je sam pri sebi obupal, da-li je Avstriji v obče obstati in živeti mogoče, rekel je: to je še edino pravo poskušanje, v tem znamenji je zmaga, svoboda in bodočnost mogoča. In veselili so se spremembe posebno Slovani, kot prijatelji monarhije, od Balkana in srednjega morja do ledenega severja. Ko so vsi dozdanji načini vladanja državo in v njej živeče narode ogolili in tujemu svetu kot izgled razdora predstavljali, videli smo rešitev v začetem federalizmu, kterega smo z drugimi Slovani tudi mi Slovenci iskreno pozdravili, dasi še ne moremo z roko otipati in jasno proročevati kaj bode, nam posebej, prinesel.

Ali komaj je bil pravi rešilni pot nastopljen, brž so se našli ljudje, ki ga zaograjajo z vso slepoto in vso samopridnostjo, ki je prej državo vladala in pritirala do roba jame, v katero strmoglaviti jo, mora biti poslednja nakana teh ljudi. Zupiti bi se moglo, ako se gleda in čuje kaj se zdaj že več nego 10 dni na Dunaji godi. Kar niso opravili nemški kričarji po naših nemških mestih, iz vseh tujih kotov skupaj pritepeni, kar ni storil krik izdajalske klike molilcev okrvavljenega cesarja v Berlinu, in kar ni doseglo upitje demoraliziranih judovskih dijakov na dunajski višji šoli, tega so se podstopili prvi možje, ktere je cesarjeva milost na visoke sedeže posadila: Beust, ubožen pripotnik iz tujine, in Andraš, pred 20 leti na vešala obsojeni.

Vse kaže, da se je ministerska kriza slabo razvila vsled intrig Beustovih in Andrašijevih. Kajti, dasiravno Hohenwartovo ministerstvo ni

padlo in vladni organi vedno trdijo, da je politika pomirjevanja na trdnih nogah, vendar ostane Beust na svojem mestu in Andraš je dosegel vendar-le nekaj sprememb na odgovoru namenjenemu českemu zboru. Kriza bi se bila samo srečno rešila, ako bi bil Beust kopita pobral in Andraš, držaje se tega kar je njegova magjarska stranka l. 1861 obljubila, ne mešal se v naša cislajtanska posla. Tako pa ostane glavna zavornica na potu k boljemu cilju, ostane strup, ki je dozdej državo razjedal, in iste zapletke, zarote v domači hiši, ktere so dozdej vsako, takó potrebno odločno postopanje nemogoče delale, — vrnil se bodo gotovo zopet v tacem času, ki bode važen kakor je hip, v katerem se ima s cesarskim reskriptom federalizem kolikor, toliko potrditi.

Razumljivo in opravičeno je tedaj srdito in zamolklo držanje českega naroda v očigled dogodjajev na Dunaji. Opravičeno je, da ves česki narod s prstom kaže na enega človeka, ki ga smatra za glavno nesrečo v državi, na tlačitelja Slovanov na steno. Že so se Čehom pridružili Poljaki; njih sicer najtreznejši list na ravnost izreka, da na Dunaji zdaj ne gre za stvar nego za Beustovo osebo. In res ga ni človeka, ki bi se med večino avstrijskega prebivalstva, med Slovani veselil ravno zdaj tako občnega sovraštva nego je tujec iz Saksonskega.

In tudi poldrugimilijonni narod slovenski v tem hipu moli: bog razsvetli krono, da bi spoznavši ka se s 4 milijoni ustavovernih Nemcev ne da 16 milijonov Slovanov in drugih z dozdanjim zlim gospodarstvom nezadovoljnih narodov, nikakor vladati, razen na pogubo cesarjevine; bog daj, da nas krona od svojega in našega glavnega sovraga reši, z drugimi bode Avstrija že konec storila, ker prusaštvo še nema korenin, in še je nekaj avstrijskega patriotizma v deželi.

Torej proč z Beustom in magjarskim je-robstvom!

Adresa dalmatinskega zbora,

ktero smo že omenjali, izgovarja veselje dalm. hrvaškega naroda, da je cesar izbral sedanje svetovalce svoje kroni in jim dal nalogo, priversti vse zveste narode do ustavnega delovanja, da se utrdi moč in blagostanje cele skupne države. Daje pravi adresa: „Narod, kterega zastopamo v tem zboru Vaše kraljevine dalmatinske, v polnej svesti svojih pravic, ktere so mu predniki v tej deželi ustanovili in ktere so izbrani in kronani kralji, kterih zakoniti naslednik je Vaše Veličanstvo kot nosilec starinske krone kraljevine dalmatinske, hrvatske in slavonske, s sveto prisego potrdili, ne more drugače, kakor da s svojo željo prehititi srečni dan, kadar bode Vaše Vel. izvolilo, te pravice z djanjem uresničiti —: zato mi zastopniki naroda Vaše kraljevine Dalmacije, zbrani v zboru, ponavljamo prošnjo, naj Vaše Vel. do brotljivo izvoli pozvati zakonite zastopnike Hrvatske in Slavonije, naj se z zakonitimi zastopniki Dalmacije dogovore in določé način in pogoje, kako bi se s potrdilom V. V. obnovilo ono državno jedinstvo, v kterem so stoletja delili srečo in nesrečo, na pomirjenje in zadovoljstvo vkupnega naroda trojedne kraljevine pod Vašim očetovskim žezlom živečega; — ker prepričani smo, da bi se za naš narod drugače zastoj iskal redni napredek in naravni notranji razvoj in zunanja moč in varnost.“ Potem izraža adresa vendar voljo pomagati svetovalcem krone pri poravnanji cislajtanskih narodov in vidi pot do vsestranskega pomirjenja samo v tem, da se uprava in zakonodajstvo iz sredine prenese na posamezne dele v vseh onih strokah, ktere niso znamenovane v pragmatični sankciji kot potrebne in koristne za krepko jedinstvo cesarstva. —

Hrvatska narodna stranka se s to politiko Dalmatincev po vsem slaga. „Obzor“ pravi, da je „za vsem v redu, da Dalmatinci pomagajo ono

Listek.

Tržaška razstava.

IV.

(Svila. Razna obleka, obutev in razna pokrivala.)

(Dalje.)

Sploh pa je za tukajšnjo razstavo precej narejene obleke. Le škoda, da se razstavljalci ali reditelji pri razvrstitvi niso ravnali po nikakoršnih načelih. Tu ne mislim, da bi bile te reči lahko boljše razvrstene — ne tako zelo med drugo blago pomešane, ampak da bi bila razstavljena le okusna, lepa — mojsterska dela, zlasti pa, da bi se razstavljalci med seboj bili za prednost poganjali s takimi izdelki, ki so za občno rabo; gledali bi bili posebno na trdnost in okusno delo, zlasti pa na nizko ceno. V tem zmislu se je tukajšnji krojač „Rossi“ posebno odlikoval. Lepa njegova zbirka, sredi ktere se lepo napravljen fantek smehlja, obsega 32 raznih deških oblek. Sukno in druga volnina (nekoliko izgledkov volnine je imelo tudi vdelani bombaž, nekteri dlako primešano lični volni) pa žamet raznih barv in podob so jako okusno iz-

delana v mala oblačilca, kterim se mi pridejana cena previsoka ne zdi. — Kaj bi temu nasproti rekel, da je neki Drucker razstavil ono sivkasto sukno in jej napisal: velja 100 gld. To se mi zdi pravi ameriški humbug, če je prav pripisal: venduto, prodano. Tudi tako se mu ni bati da bi mu kdo ponudil le polovico zaznamovane cene. (Nahaja se pod št. 115). Nov je oprsni, ki nima zadnjega života, posebno pripraven za debeluhe, ki se preradi poté. Okusna in jako natanko (z rokami — ne z mašino) je izdelana obleka, ki sta je tukajšnji krojač B. in Werner iz Praga na ogled poslala. Brill se je baje pri eni hotel izkazati, da jo je posebno vrezal, — in sicer iz enega kosa tako vrezal, da se vsi kosci skupaj drže. Pred sodniki se je baje neki Italijan dostojno spričal, da je on prvi na ta način obleko vrezoval. Poleg moške obleke je videti tudi dosti ženske. Svilina in bombažata tkanina in raznovrstna mešanca je tu glavna surovina. Črna žena od vrata do tal napravljena iz sukane svile se mi zdi najbolj okusno narejena — velja pa tudi 300 gld.

Pokrivala so bila razna zastopana — čeprav le od malo razstavljalcev. Najlepšo in največjo zbirko je razstavil naš rojak Jurij Dolencec. Njegovi klobuki se morajo v resnici izvrstni imeno-

vati; izdelani so po najnovejši modi in pa tako natanko, da blago ne kaže med okraji in štulo najmanjše razlike. Enako lepo so tudi barvani. V mnogobrojni zbirki stojita na lepih zglatnicah okusen škofov in generalov klobuk. Kje zaostanejo klobuki, ki jih je Tevini razstavil. Ti se nikakor ne morejo meriti z Dolenčevimi niti po delu niti po snovini. Tevinov klobuk za vsako glavo bi se morebiti teden dni prilegel vsaki glavi, dokler bi se gumilastika ne razguli; sploh se mi zdi dotično delo popolnem nepraktično. Drugi klobuki — židani, klobučinasti, (ali med temi se nahaja klobučina, ki je gotovo narejena iz krtove dlake) ali drugačni niso dosti vredni. Najbolj se še odlikujejo Kravzovi iz Marienbada, ki so še le zadnje dni došli — po svoji nizki ceni; pri tej so pa tudi jako slabo — grdo delani. Rudeče kapice z modrimi čopki za kupčijo v turško-grške kraje napravljene ne kažejo nikakoršne posebnosti — Tudi treh malih zbirk slamnatih pokrival dalje ne bom popisoval, ker se niso nikakor odlikovale. Zanimivo je pri enej samo bilo, da je v lepej vrsti kazala razno surovino — od semena — rajša in pšenice — do pletenih kitic za slamnike.

Nek dopisnik „Sl. N.“ je pred desetimi dnevi omenil, da Italijani zavidajo naše naše domače

državno skupnost urediti, kateri faktično pripadajo, kakor to zahteva njena korist in korist sorodnih bratov Čehov, Poljakov in Slovencev, s tem pak njih lastna korist. Ob enem „Obzor“ pove, da bode prihodnji hrvatski sabor enako dalmatinskemu predložil, naj se hrv. zastopniki z dalmatinskimi na dogovor snidejo. Dogovorjenje in zedinjenje bode lahko, pravi „Obzor“ ker ni nobenih zaprek, in so Hrvatje pripravljeni Dalmatince vse dovoliti kar hote za svoj razvitek.

To se pravi pošteno politikovati!

• novi ustavi,

ktera ima v Avstriji zavladati, ako Nemci Hohenwarta ne izpodrinejo prinašajo ruske „Bir. Vjed.“ sledeči uvodni članek:

„Osnovni (fundamentalni) članki izdelani v českem zboru predstavljajo prav za prav izgled (obrazec) za vse avstrijske narodne ali političke grupe habsburške monarhije. To je za Avstrijo ultima rerum ratio, ako ji je še namenjeno dalje časa obstati v družini evropskih držav.“ (Tukaj omeni pisatelj četrirh glavnih točk osnovnih član- kov in napreduje potem takole:) „Taka politika se bode nekterim strašno zametana, težavna in nepraktična zdela. Toda zastoj bi v švajcarski in severo-amerikanski republiki bolj prostih naprav iskali. V Švajci imajo nationalrath, ständerrath in nazadnje še bundesrath. V Ameriki je v vsaki državi zakonodateljni kongres in senat — v Washingtonu kongres iz poslancev in senat iz poslancev vseh držav. V sedanji Nemčiji je razen mnogih poslanstvenih in gospodskih zborov, tudi tamošnji zavezni parlament (zollparlament) in na zadnje še bundesrath. Sploh rečeno, to, kar so Čehi v prid Avstrije storili, se mora šteti med najvažnejša in najimenitnejša početja, ki so se dozdej v avstrijskem interesu počenjale. Česki narod prinaša v prid Avstrije dosti žrtev. Točka VI priznava avstro-ogrsko porazumljenje 1867 leta, po katerem Ogrska samo 30 odstotkov splošnih stroškov, ostala Avstrija pa 70 plačuje.“ (Pisatelj popisuje natanko tisti del temeljnih član- kov, ki se administracije tičejo in nadaljuje sledečim načinom:) „Tak izgled splošne ustave mora posebno vse druge avstrijske Slavjane razveseliti, iz katerih nimajo vsi podpore v davnem in priznanem historičkem pravu, kakor Čehi. Čehi jim pravijo: opravljajte se doma, kakor hočete, samo ne smete zanemariti občega interesa.“

„Ali se je mar vpliv Amerike zmanjšal, od kar se n. pr. v Luizijani sodi po francoskem Code Napoleon, in v Floridi in Teksasu po Španjskih zakonih, a ne po angležkem pravu. Težko da

bi nemškega zveznega kancelera to kaj vznemirjalo, da je na Saksonskem drugi graždanski svod, kakor na Bavarskem in Vestfaliji zopet drug, nego v Poznaniji in v Brandenburgju itd. itd.

„Ako car Franc-Jozef potrdi temeljne članke sklenene in predložene českim zborom, se da pričakovati, da bo tudi razpra med Rusini in Poljaki v Galiciji poravnana; na taki podlagi bi se dalo tudi vprašanje Trojednega kraljestva glede Magjarov rešiti, pa tudi Rumunci, Slovaki in Rusini na Ogrskem najdejo v tem izgledu zase toliko zadovoljstva, kakor Slovenci, Italjani in sami Nemci v Cislajtani. Federativna sistema, kakor jo predlagajo Čehi, mora zadovoljiti vsacega pravičnega avstrijskega državljana, naj si že spada h kateremu koli narodu; posebno pa, če bo zakon o ravnopravnosti narodov, sklenen po českem zboru, prisvojen tudi drugim zbori, izmed katerih so ga na Lvovskem zboru Rusini in na štajerskem Slovenci že zahtevali. Avstrija si bo potem oddahniti mogla, kar že tako dolgo želi in bo tudi v stanju smelo iskati si naravnih zavez, da si zopet celi prejšnji upliv na evropske zadeve pridobi.“

Domače in slovanske novosti.

— Trideset ljubljanskih kričočev, ki se imenujejo „konstitucionelno društvo“, je sklenilo, da je vsled českich osnovnih član- kov „stoletno udomačena kultura na Kranjskem“ v nevarnosti, ter da se hoče odločno upirati zdanji vladi. — To je znano, da je veljava pruskich peripatekirjev v Ljubljani neizmerna; zato bode Hohenwart zdaj pač padel od straha pred temi janjskimi junaki.

— Iz Ljubljane dobimo sledeči list: „Kar v dopisu iz Ljubljane 18. oktobra št. 123 „Slovanskega Naroda“ nekdo o meni dopoveduje, da sem jaz v pripravišnici proti utrakvizmu protestoval, je laž. Ker c. k. deželna vlada od učiteljskega osebja izobraževalnice presoje o tej reči še zahtevala ni, kakor pri gimnaziji in realki, in zaradi tega tudi nobene konference pri nas bilo ni, tedaj jaz tudi nikjer in nikoli zoper utrakvizem protestovati nisem mogel. Pa tudi sicer v tem smislu svojega mnenja o tej reči nikoli in nikjer nisem razodeval. L. Gariboldi, glavni učitelj na c. k. izobraževalnici v Ljubljani.“

Mi temu popravku, kteremu smo resnici za ljubo radi prostor dali, pridenemo prošnjo vsem dopisnikom, prej dobro poizvedeti, predno poročajo, ker preklicavati je neprijetna stvar, še neprijetnejša pa komu krivico delati.

— Slovanska država Srbija ima v svojem v zadnji skupščini sprejetem proračunu 35½ mil. piastrov dohodkov in nekaj čez 35 mil.

potroškov; ostalo bode 246.000 piastrov. Če pomislimo, da se na Srbskem armada v primerno največjem obsegu organizira, da se mnogo tudi za izobraževalne in humanitarne zavode izda, moramo se skoraj čuditi, da je mladi Srbiji kljubu mnogih notranjih nezgod mogoče v tako dobrih finančnih okoliščinah biti, med tem ko se druge stare in „mogočne“ države vedno bolj dolže. Pa se ve da ni v Srbiji toliko visokozaslužnih mož, kterim je treba kadar ne morejo več za državo delati (prav za prav kadar so svojo nezmožnost pokazali) — visoke penzije plačevati.

— Srbija je imela v pretečenem šolskem letu 437 moških, 47 ženskih, vkup 484 elementarnih šol, eno višjo šolo za dekleta, 8 realk, 5 spodnjih gimnazij, dve viši gimnaziji, 1 bogoslovnico, 1 učiteljsko izobraževalnico. V teh šolah je 729 učiteljev podučevalo 23.245 šolarjev. Univerza je imela 229 rednih slušateljev in sicer 14 filozofov, 173 juristov in 42 tehnikov. Učiteljev je bilo 16. Srbija daja tudi državne štipendije visokošolcem, da se morejo v inozemstvu izobraževati; letos je takih bilo 38. Za šolstvo se je potrosilo v našem denarju 320.920 gl. Ljudsko šolo je obiskovalo 1,62% prebivalstva, katero znaša okoli 1,300.00 duš. Za izobraževanje potem takem Srbija mnogo dela, kar se mora tem veselejše pozdravljati, če se pomisli, koliko izda za vojaštvo. Pa Srbija je ena tistih držav, ki nimajo dolgov in lahko toraj denar za izobraževanje porabi, ker ji ni treba visokih obresti plačevati.

— Letošnjo zimo se v Moskvi snidejo potrjeni skupščinarji iz vseh gubernijalnih zborov ruskega carstva, da ustanove načela za šole in — nove šolske postave. Posebno se za to zanima tudi rusko plemstvo.

— Ruske „Bir. Vjed.“ pišejo: „Mi razmatramo dekazanim, da se naše zblizanje s slavjanskimi plemeni izven Rusije, materjalnimi interesi ravnolično da pospešiti, kakor slovstvenimi in sploh duševnimi. Leta 1867 smo se prvi pot z nekterimi vodji naših slavjanskih soplemenikov licem k licu seznali. To je nekaj, toda v razmeri k temu, kar bi se moglo še zgoditi, čisto malo.“ Omenivši ne davno knjige „Česka in Moravska“, izdane tukajšnjim slavjanskim komitetom, smo priobčili iz nje nekatere stvari, ki so se nam zblizanja Rusov s Čehi v ekonomičnem obziru važne zdele. Zdaj nam poročajo o početji, ki se je javilo z ravno tem namenom v česki Pragi. Nekaj českich kupcev in fabrikantov je napravilo društvo za to, da bi stopili v zvezo na ravnost z ruskimi kupci in fabrikanti in da bi izmenjevali narodno blago in narodne pridelke brez udeležbe postranih posrednikov. Predsednikom tega društva je izvoljen znani česki rodoljub grof Jan

obrtnike in da zlasti Dolenca s njihovimi izvrstnimi klobuki kaj zlo spodrivajo. Jaz v svojih listih o našej razstavi ne bom razkladal takih kočljivih reči in tudi Dolenčeve zadeve ne, če mi je prav od konca do kraja na drobno znana. Tu le omenim, da je v strastni borbi Dolenec pravico našel; — njegovih klobukov pred včerajšnjem res niso sodili taki možje kakor C . . . , ki še klobukov sami delati ne znajo, ampak nalašč odbrani sodniki. Ali bo tudi pri teh narodna pristranost mero- dajna ali ne, še ne vem.

Kakor navadni ljudje ob dežji rabijo dežjebrane, rabi lepi spol meščanski ob solnci razne solnčnike. Tu pripuščam našim marljivim jeziko- sloveem in drugim učenjakom, ali so atenske de- vojke res že imele solnčnike, ko so se udeleževale panatenejskih svečanosti. Vsakakor so atenski mladeniči veselja poskakovali, videči svoje bose milice ponosno stopati pod solčnikom, ki so ga jim nosile sužinje. Pred ko ne so dežjebrani in solčniki sredi 17. stoletja priromali iz Kitajskega in se kljubu svoji neokretnosti in visoki ceni hitro razširili po evropskih deželah. Pri nekterih narodih, zlasti pri Kranjcih se je tako ukoreninila in udo- mačila „marela“, da nas naši bratje Hrvatje po njej zaznamujejo. Stara neokretnost in visoka cena,

kakor so jo o razstavi kazale marele in marelice kitajske zbirke (Wünsch), se je izgubila. Belin-i in Maffei sta v mnogobrojnih izgledkih razstavila dežjebrane — zlasti pa solčnike, da si je vsaka šopirljiva gospa in gospica lahko primernega izbrala. Tu sta dva „violante in avorio (po 50 gld.), vse se giblje na belem solnčniku, kot da bi debela pavola izpod tkavskih statev pobrana na njem cvetela. — Pegu in bufato (80 gld.) je črn kot da bi nojevo perje poganjalo iz zakrite tkanine. Drugi še bolj čudoviti in neokusni so se imenovali: Elvira (rdeča tkanina s redko belo preoblečena), Victoria, Amalia, Promenade, Duchessa, Marquis itd. Maffejeva zbirka je bila dosti lepša od Belinove, okusna pa ni bila niti prva niti druga.

Tudi obuvala je bilo dosti razstavljenega. — Kupčijska zbornica je zbrala razne kože, kosmate in oguljene, surove in ustrojene, domače in tuje, evropske in ameriške in bengalske. Ker se sedanja obutev ne šiva samo ampak še bolj zbija, je dobro znani ljubljanski trgovec Jožef Krišper v oddelku VII. razstavil premnogo raznih lesenih cvekov, dolgih in kratkih, debelih in drobnih — 14 različnih vrst. Ta zbirka je posebno zanimiva, ker je narodni Ljubljčan spoznal preveliko važnost lesenih cvekov. Ti so za trde

podplate dosti boljše od smolene drete; delo gre hitreje od rok in je varnije za čevljarjevo zdravje. — Naše kmečke čevljarje bi najprej povabil v razstavo, da bi si pri lepi N. Lazzarja iz Tridenta naučili tesati pripravna kopita. Velike zbirke raz- nega obuvala se razstavili Kleinschuster iz Maribora Fero in pa Renzel iz Trsta. Ali je „roba“ dobra ali ne, se nikakor ne da soditi, ker je v velikih steklenih omarah zaprta; lepa pa je. Čevlje in čizme iz raznega usnja, iz sukna in žameta, iz svile in klobučine, za ženske — prav za prav za gospe in gospice — in možke se kažejo v neštevilnih izgledkih. Ženske čizmice pa vse kažejo ono ne- naravno, nezdravo podobo: presilo visoke drobne drobne pete, tako da dotična oseba v resnici hodi po prstih! Mala rastavica Johanna Wetschkota iz Maribora je malo zanimiva, če jej je mož prav pridjal par svetinj. — Kdor si bi bil čevlje preveč omazal, naj si poišče v salonu Amhäuserjevo zbirko raznih krtač, narejene iz ščetin in raznih nameščekov iz rastlinstva. Res da ta zbirka ne kaže nič posebnega, vendar svojimi izgledki pre- kosi daleč ostali enaki zbirki v razstavi.

(Konec.)

Harrach (veliki fabrikant), ki je v preteklem letu po Ruskem popotoval, da bi se na mestu seznanil z kupčijskimi zadevami pri nas Rusih. Društvo je izdalo deležnice (akeije) za sto tišoč goldinarjev in se je zavezalo, kapital na milijon goldinarjev povečati, ako bi treba bilo. Delovanje društva se je že pričelo. Društvo je sklenilo napraviti sklad českih pridelkov v novem slavjanskem bazaru g. Porohovščikova v Moskvi, drugega napravi v Peterburgu. „Bir. Vjed.“ popisujejo natanko česke pridelke za te sklade namenjene in pravijo na dalje: „V istih skladih se bodo kupovali tudi tisti ruski pridelki, ktere je Česka dozdej čez Prusijo dobivala. Tudi nam se poroča, da se je česko društvo zbog denarnih operacij obrnilo že k moskovskemu kupčijskemu banku. Pri društvu v Pragi bo tudi agencija za česke roko-delce, agranome, kemikarje in sploh tehnikarje, ki bi radi na Rusko šli, da jim delo in službe na Ruskem preskrbi.“ „Bir. Vjed.“ priporočajo ruskim trgovcem in industrijalcem (promišlenikom), da naj podpirajo to podvzetje, ter misle, da bodo morebiti s svoje strani tudi ruski trgovci in promišleniki društvo z enakim namenom osnovali.“

Dopisi.

Iz Ljubljane, 24. oktobra. [Izv. dop.] Nemškutarska glorijska ponehuje. Pri zadnjem zboru konst. društva je bilo nazočih vsega vkup 30 oseb, kajti uradnikom se je vendar začelo dozdevati, ka bi reč utegnili priti v neprijeten tir.

Tukajšnje delavsko društvo je imelo preteklo nedeljo svojo prvo osnovalno svečanost v gostilnici v Virantovi hiši, ktere se je udeležilo toliko sveta, da je bil srečen, kdor je dobil prostor. Gostje so bili zgolj iz bolj omikanih delavskih krogov, vrh tega smo pa videli tudi jako odlične gospode, celo gospoda deželnega glavarja. Program zabave je bil priprost in je imel mnogo pomanjkljivega. Ne razumevamo namreč, kako se more pri taki priliki deklamovati iz Dante-ja, zakaj ne tudi Kant-ovo filozofijo? „Warum in die ferne schweifen“, ko je socijalnih vprašanj v izobilju, v kterih naj bi se delavci podučevali. Sploh naj bi se stavili na program le praktični predmeti. Na dalje bi želeli, da bi se enake svečanosti obhajale sploh le v narodnem duhu. Čemu se siliti z nemščino, če jej niste prišli do korena, saj z domačim jezikom ne bote škode delali delavskemu vprašanju, marveč ga le pospeševali, kajti delavsko društvo bo le tedaj uspešno napredovalo, kedar bode osnovano na narodni podlagi. Sicer je bila pa vsa zabava in v najboljšem redu, dasi bi bili na korist družabnikom želeli bolj zabaven in mnogovrsten arrangement. — Veselica je trajala v pozno jutro. Prostor so bili okinčani slovenskimi zastavami in napisi, vmes pa tudi delavskimi (rudečimi) prapori.

Iz Ljubljane, 19. oktobra. [Izv. dop.] (O volitvi Lesarja v deželni šolski svet) govore tudi nemški listi dunajski. Toda ti časniki nesramno zaničujejo moža, ki je našemu narodu s svojim spretnim peresom vendar koristil, in zategadelj tudi zaslužil (?) mesto v deželnem šolskem svetu. Pa kljub njegovim zaslugam kot pisatelj in dober učitelj slovenščine veroznanstva ne odobrujemo njegove volitve v dež. šolski svet. Mož je že sedaj z delom preobložen; kot katehet, profesor, tajnik Slov. Matice, poverjenik družbe sv. Mohora itd. ima že toliko opravila, da mu ne bode ostajalo časa delati za dež. šolski svet. In ravno v tem svetu bode če dalje več posla, ako se bode hotelo v resnici zboljševati zanemarjeno šolstvo.

Pa še drugi uzrok je, zakaj zamerimo gospodom ki so Lesarja v dež. šolski svet nasvetovali. On se namreč kratko nič ne vjema z novimi šolskimi postavami. Niti ene določbe v novih postavah ni, da bi bila temu gospodu všeč. Vse te postav so mu za šolstvo škodljive in nevarne. Ne rečemo sicer, da so novi šolski zakoni do zadnje pičice skoz in skoz dobri; vendar pa jih mnogo določeb

novih ukazov meri na šolski napredek, na splošno izobraževanje ljudstva, na zboljšanje ljudskega blagostanja. Zavolj tega je vsak umen prijatelj šolstva tudi vsaj v bistvu prijatelj novih šolskih postav. Gospod Lesar bi pa rad ravno one š. odpravil, ki so za učiteljstvo dobri; oni ki so res za odpraviti ga menj bodejo. Saj so ravno pod novimi šolskimi postavami in pod novimi šolski uradi naše ljudske šole postale narodne in naši učitelji se je-li gibati v smislu naše narodne politike.

Naloga dež. šolskega sveta je, da izpeljuje obstoječe, od cesarja samega potrjene postav. Kako bode pa g. Lesar se poganjal za izpeljavo teh postav, ki so po njegovem prepričanju škodljive in nevarne?! Ako bode on dosledno ravnal, kakor je do sedaj govoril, moral bode v dež. šolskem svetu vsikdar in vsemu oponirati; kajti tu se je do sedaj delalo še vsikdar v smislu obstoječih postav, zlasti nasproti nagajivim ljudem, s kterimi se po naš Lesar popolnoma strinja. Ta volitev bode toraj še volilec neprijetnosti napravljala, ako g. Lesar ostane pri svojih načelih v šolskem vprašanju, in ako bode delal po svojem prepričanju.

Iz Celja, 24. okt. [Izv. dop.] Pri 47. polku pešcev, Hartung, se je letos nekolicim absolviranim gimnazijalcem odrekel priboljšek služiti kot enoletni prostovoljci. Izvedel sem, da so ti mladeniči prišli iz celjske gimnazije in so se v smislu § 125, 1 instrukcije za izvedenje brambovskih postav za prostovoljno službo v vojni oglasili. Dobili so v smislu imenovanega paragrafa odpust do tedaj, da si pridobe vednostno pripravnost za službo enoletnih prostovoljcev, t. j. da naredijo poskušnjo zrelosti. V odpustnem dokumentu, kterega so dobili v roke pri asentiranju je to jasno rečeno in celo dan je imenovan, do kterega so odpuščeni. § 125, 4 instrukcije za izp. br. p. pravi, da mora vsak aspirant za službo en. prostovoljca, kedar je pripravnost za to službo dobil, to reč precej naznaniti, vojaški oblasti. Imenovani mladeniči tega niso vedeli, pa ko je na odpustnem listu imenovani dan, kedaj se odpust konča, prišel, postavili so se pred komando nabirnega okraja v Mariboru, kjer so pa izvedeli, da morajo zavoljo opuščanja gori omenjene formalnosti tri leta služiti. Res je, formi ni zadosti storjeno, ali § 132, 5 instr. za izp. br. pravi, da se mora vsak, ki je spolnil pogoje stavljen za pripoljšek enoletne službe, kot enoleten prostovoljec sprejeti in imenovani mladeniči so bili že kot enoletni prostovoljci predzaznamovani, izpričali so se, da imajo lastnosti za enoletne prostovoljce, pa zavoljo formalnosti, ktere ne tirja postava, temveč samo ministrova instrukcija, poslal jih je modri adjutant rezervne komande v Mariboru, gospod Lenč kot prostake k polku. To je krivica in svetujemo interesiranim mladeničem naj se najprej obrnejo do v tej reči do pametnejšega polkovnika gospoda Giorgi-a (službeno: „k polkovnem raportu“); če se jim ne da pravica, naj tirajo reč dalje po službenem potu. Pri tej reči se spominjam vodje celjske gimnazije gospoda Premru-a, ki rad bahaško pravi, kako očetovsko skrbi za svoje učence. Njegova dolžnost bi bila, mlade ljudi podučiti o takih rečeh. Pa kakor gimnazija v vednostnem obziru vedno bolj slabi, tako tudi v drugih obzirih mož silno pristransko ravna. Sinovi okrajnih predstojnikov dobivajo po njegovem pokroviteljstvu štipendije, marsikteri ubog in priden dijak nič. Brambovska postava zadeva dijake tako živo, da je dolžnost vsakega kteremu je skrb za nje izročena, vedeti in razjasniti veljavne določbe v tej reči. Vem, kako gimnazijalci v Celji, kadar se imajo oglašiti, profesorje za svet sprašujejo, pa ti jim ne morejo nič svetovati. — Tudi duhovniki na kmetih bi smeli ljudstvu določila brambovske postav razlagati, da bi se ne godile reči, kakor letos v Celji, kjer se trije dijaki niso oglasili za enoletne prostovoljce, eden zato, ker mu oče potrebnega dovoljenja ni dal. Kakor denarni, tako

tudi krvni davek živo narod zadeva in pač sme in mora tu vsak pomoči, da „potrebno zlo,“ kakor vojsko modri možje imenujejo, ljudstvu saj več ne škoduje, kakor razstava tirja.

Politični razgled.

Ministerska kriza ni še dokončana. Andraš je baje z Beustom vred zahteval 1. da niti vprašanja ne sme biti ali se ogerska nagodba priznava ali ne, 2. vse prestave se smejo samo tako preurediti kakor so narejene, 3. o državopravnem stanju cislajtanskih dežel je že v decemberski ustavi določeno, 4. Hohenwartova vlada v reskriptu na česki zbor ne obljubi fundamentalne članke kot predlog državnemu zboru predložiti. — Cesar je baje Hohenwartu naložil tak reskript spisati. Pravijo pa, da je Hohenwart Čehom prej že protivno obljubil. Ako se zdaj Čehi, na novo na Dunaj poklicani, ne udade, utegne celo pomirjevanje pasti. Tolažba je še, da cesar še ni končno odločil.

Česka zaupana moža Rieger in gr. Clam-Martinic sta pozvana na Dunaj. Šla sta tje stoprv potem, ko jih je cesar sam poklical. Vsled Beustovih in Andrašijevih rovanj, bode se z njima skušalo zopet pogajati kakor pri početku pomirjevanja. Česki listi pišejo tem dvema možema za popotnico naročilo, naj se v imenu českega naroda ne udasta, ker bi jih sicer kljub vseh njihovih zaslug za narod, ta zatajil. Glasilo Riegerjevo „Pokrok“ izreče svojo nevoljo, da se ima zdaj zopet pregledavati to, kar so prej vsi odločilni faktorji (torej tudi cesar) potrdili ter pravi, da bi vsako odstopljenje od českih osnovnih člankov bilo izdajstvo naroda.

Kakor kranjski tako so tudi gornje-avstrijski nemški deklaranti mandat izgubili, ker je dotična postava dež. zbora v Linu od cesarja potrjena.

Nemci na Českem so zdaj začeli tirjati ločenje od Čehov v posebno skupino, s posebnim deželnim zborom in poudarjajo, da so to hoteli že 1848 leta. — Zanimivo je, da to tirjatev podpirajo ravno tisti ustavoverni dunajski listi, kterim je enako zahtevanje stajerskih, koroških, goriških Slovencev izdajstvo, sanjarstvo itd.!

Srbski knez Milan je bil od ruskega carja v Livadiji srčno sprejet.

Na Pruskem se množe odzivi našim nemškutarskim izdajalcem, ki hrepene po dnevu, kader bode pruska Nemčija Avstrijo razbila in nas pogoltnila. V nemškem državnem zboru je govoril poslanec Löwe-Calbe: da so avstrijski Nemci podjarmljeni (!) od manjin, da bi imela nemška država potegniti se za nemške brate v Avstriji. — Kmalu bodo prišli po-nje, in vendar se ne poslušajo oni, ki hočejo, da smo pripravljeni na odboj.

Razne stvari.

* (Po odločbi finančnega ministerstva) se je užitninski davek (Verzehrungssteuer) za mesto Gradec dal v najem prejšnjima slovenskima zakupnikoma, gospodoma Martinu Hočvarju na Krškem in Jožefu Gorjupu v Trstu na tri leta, t. j. do konca decembra 1874, za letno najemnino 721.388 gl.

* (Penzijoniranih vojaških dostojnikov) je v Gradcu vkup nad 800. Ti „mnogozaslужni“ možje tam v družbi s penzijoniranimi civilnimi oblastniki dalje delajo za osrečevanje po njih toliko osrečenih avstrijskih narodov in tudi nas Slovencev.

* („I p a v s k i S o k o l“) napravi dne 29. oktobra besedo pri kteri se bo igrala šaloigra „Živomrtva zakonska,“ s plesom v čitalnični dvorani, h kteri uljudno vabi „Sokolov“ odbor.

* (V Stuttgartu) se je pred kratkim izvedelo, da mislijo cigani v Untertürkheim-u velikansk zbor imeti. Nek list piše o tem, da se v imenovanem kraju vsako leto kakih 6 do 700 ciganov zbere k svečanosti, katero vodi 89 let star patriarh rujavočernih večnih popotnikov. Ta je imel v svojem celem življenju 7 žen, ki so mu 45 otrok rodile.

Dunajska borza 25. oktobra.

Enotni drž. dolg v bankovcih	57	gld.	65	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	67	"	80	"
Kreditne akcije	293	"	60	"
1860 drž. posojilo	99	"	20	"
Akcije narodne banke	7	"	71	"
London	118	"	15	"
Srebro	117	"	75	"
C. k. cekin	5	"	69	"
Napol.	9	"	41	"

Za kilore in pretrgane.

Mazilo za kile od **G. Sturzenegger-a** v Herisau-u v Švici si je vsled posebnega uspeha zoper kile, trut ali matricno in zlato žilo pridobilo mnogostransko hvalo. Veliko spričeval potrjuje popolno ozdravljenje celo pri zastaranih slučajih. Na frankovana vprašanja se pošlje navod za rabo zastoj. — Dobi se v lončkih po 3 gld. 20 kr. avst. velj., ali pri iznajdniku samem, ali pri gosp. **Jos. Weiss-u**, Mohrenapotheke Tuchlauben Nr. 27 na **Dunaji**. (9)

Janez Brolih,

dosehmal svetovalec c. k. nadsodnje v Gradcu, zdaj
odvetnik v Ljubljani,
ima odvetniško pisarnico v Tavčarjevi hiži, na dunajski cesti, II. nadstropji.

(51—3)

Št. 253.

Služba učitelja.

Za enorazredno ljudsko šolo v **Dolu** je služba učitelja z letno plačo 500 gld. in prostim stanovanjem za oddati.

Prosileci imajo svoja prosila z izkazali, da so zmožni za podučevanje in da nemški in slo-

venski jezik popolnoma znajo, najdalje do 20. novembra 1871 krajnemu šolskemu svetu v Dolu izročiti.

Okrajni šolski svet Laško,

17. oktobra 1871.

Predsednik: Schönwetter.

(53—1)

Kovane, uradno preiskane decimalne vage četirivoglate oblike:

Nositeljna moč:	1	2	3	5	10	15	cent.
Cena, gld.:	18	21	25	35	45	55	
Nositeljna moč:	20	25	30	40	50	cent.	
Cena, gld.:	70	80	90	100	110		

Balansirne vage:

Nositeljna moč:	1	2	4	10	20	30	ft.
Cena, gld.:	5	6	7.50	12	15	18	
Nositeljna moč:	40	50	60	70	80	ft.	
Cena, gld.:	20	22	25	27.50	30		

Vage za živino z železnim obročjem in utegi (gevihti):

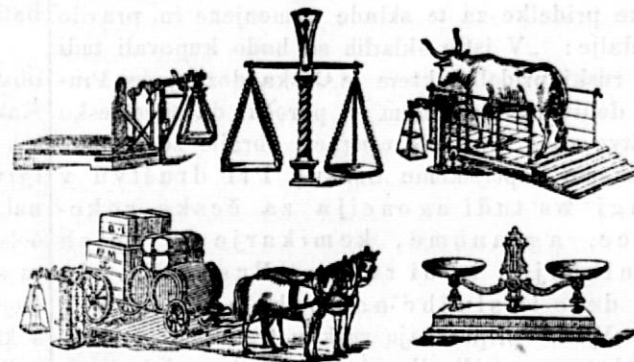
Nositeljna moč:	15	20	25	30	40	50	cent.
Cena, gld.:	150	170	200	230	300	350	

Mostne vage:

Nositeljna moč:	50	60	70	80	100	cent.
Cena, gld.:	350	400	450	500	500	
Nositeljna moč:	120	150	200	300	cent.	
Cena, gld.:	600	650	750	900		

L. Buganiy & Comp., fabrikanti vag in utegov.

Dunaj, mesto, Singerstrasse Nr. 10.

Dalje vse sorte druge vage in utegi.

Naročilom proti pošiljanju denarja ali na poštno poduzetje ustreže precej:

Po preiskavanji Dr. J. G. Poppove

Anatherinove vode

po gosp. prof. **Oppolzer**,

(rektor magnif. profesor c. k. klinike na Dunaji kr. saski dvorni svetovalec itd. je bila spoznana za vse ustne in zobne bolezni priporočevanja vredna in na c. k. dunajski kliniki predpisavana. — Isto tako se ona priporoča po najzanejših zdravnikih in profesorjih drugih mest za čiščenje in ohranjenje zob.

Dr. J. Popp-ov

Vegetabilni prah za zobe.

Čisti zobe tako, da se z njegovo vsakdnevno rabo ne samo tako sitni zobni kamen odpravi, temuč tudi glazura belejša in fineji postane.

Cena za škatljo 63 kr. a. v.

Anatherinova zobna pasta.

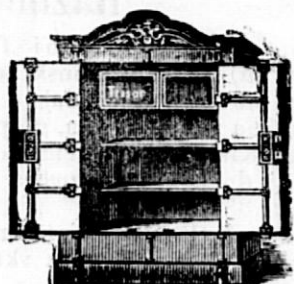
Ta zobna pasta zasluži z vso pravdo, zaradi vrednosti svojih, namenu služečih lastnosti, kot najboljšo zobno zdravilo priporočena biti, ker njeno rabljenje pusti v ustih prijeten okus in ugoden hlad, kot izvrsten pomoček proti vsakemu smradu v ustih.

Nič menj se priporoča ta zobna pasta onim, katerih zobje so nečisti in zgneti, ker se z rabljenjem te paste škodljivi zobni kamen odpravi, zobje belijo in zobno meso zdravo in trdno ostane; prav koristno je to zdravilo mornarjem in obalovce, kakor povodnim potnikom, ker varuje proti skrobutu.

Cena eno škatljo 1 gld. 22 kr. a. v.

Dobi se v Mariboru v Bankalarjevi lekarni, pri g. A. W. Konigu, lek. Marija pomočnica, pri g. F. Kolletnigu in v Tauchmann-ovi bukvarnici; v Celju pri Crisperju in v Baumbachovi lekarni; v nemškem Landsbergu pri A. L. Müllerju, lekarju; v Gleichenbergu pri F. pl. Feldbachu, lek.; v Konjicah pri C. Fischerju, lek.; Leibnitz, lek. vdove Kretzig; Ljutomeru lek. F. Pessiak; Murek lek. L. pl. Steinberg; v Ptujju lek. E. Reithammer; Radgoni lek. F. Schulz in J. Weitzinger; v Brežah J. Schniderschich; Rogatec lek. Krisper; Kislivodi v lekarni; Stainz V. Timonšek, lek.; Sl. Bistrici J. Diones, lek.; Slov Gradcu J. Kaligarič; Podčetrtek Vasulik lek. Varaždinu A. Halter, lekarnici. (25—1)

Pri razstavi v Gradcu 1870. I. s. zlato svetinjo nadarjena.

Prva štajarska c. kr. priv. tovarna (fabrika) ognja in vlomačvarnih

blagajnic [kas] za denar in pisma, miz za pisanje

Vincencij-a Kanduth-a v Gradcu,

tovarna: Beethovenstrasse 21,

priporoča svoje iz najboljšega štajarskega blaga, s ključavnicami po posebnih patentih, in najsolidnejše dovršene izdelke, za katere je porok, po jako znižani ceni. Proti primernemu vplačilu na olajšanje p. n. obemstva tudi plačila na svote. Izključljiva prodaja pri

ANTON KORÖSI,

železninar, Griesgasse Nr. 10, v Gradcu.

(20)

Št. 197.

Razpisanje službe.

Za novo ustrojeno enorazredno ljudsko šolo pri Sv. Jurji na Taboru, v šolskem okraji **Vransko**, je služba učitelja z letno plačo 400 gld. in prostim stanovanjem takov za oddati.

Prosileci imajo svoja prosila z dotičnimi prilogami in izkazalom popolnega znanja slovenskega jezika najdalje do 20. novembra t. l. okrajnemu šolskemu svetu izročiti.

Okrajni šolski svet Vransko, 17. oktobra 1871.

(54—1)

Predsednik: Schönwetter.

Pred sleparstvom se svari!

Med mnogimi naznanili posebno za ure so marsiktera s silnim hrupom napravljena in merijo edino na to, da bi prebivalci v provincijah v znanje šli. Pa naj se vsak varuje kupiti ure, če prodajalec ne more zadosti garancije dati. Jaz ure, ki se pri meni kupijo, vselej, kakor se poljubi, ali vzamem nazaj, ali pa zamenjam, dokaz najstrože solidnosti.

Cudež novega veka

so izvršno regulirane ure, katere prodajam s pismenim izkazom dveletne garancije; one se zato tako dober kup dajejo, da bi se jih mnogo jemalo. Naj torej nobeden ne zamudi priložnosti in naj si pripravi reč za vsako hišo koristno in nepogrešljivo.

Za vse ure se garantira, kakor pri urarju.

1 zelo čedna ura, z lepo okinčano ploščo in emailiranim kazalom	gld. 1.30
1 ravno taka z emailirano porcelanasto ploščo	" 1.60
1 tiste sorte z naredbo da bje	" 2.80
Vsaka z budilecem 20 kr. več	
1 ura, velike oblike, lepo opravljena, s porcelanasto ploščo	gld. 2.80 do gld. 3.20
1 taka fino olupšana, bogato okinčana, z naredbo, da bje	gld. 3.90, 4.50
1 ura s prefinim malanim prednim delom in prav pozlačenim okvirom ali z finimi žvicarskimi slikarjami, ktera bje	gld. 5, 6, 7, 8
Ure za salon iz bronca s steklenim poveznikom in s stalecem, zelo čedna	gld. 2 do 2.60
1 ura največje sorte	gld. 3.20, 4.50
1 ura, dobro konstruirana, angleška, za poje, z budilecem zvezana, kteri gotovo ne pusti spati, velja z vlagališčem	gld. 5
Dobro regulirane žvicarske žepne ure z dveletno garancijo, prav čeden fason z lepo verižico iz novega zlata vred.	gld. 4.50
Prav kinč za vsak salon so sloveče dunajske ure s perpendikeljem, grejo 8 dni in so v krasni 30" dolgi omari zaprte, ena, ki ne bje gld. 19, če bje	gld. 28.

Angleške ure za žep,

s prefinim kolesjem iz nikeljna gredo natanko, garantira se za 5 let, da bodo prav šie. To so narbolj zanesljive ure, kar se jih je do sedaj naredilo.

1 cilindron-kronometer ura	gld. 9.50
1 ravno taka v ognji pozlačena	gld. 10.50
1 " s kristalnim steklom	gld. 10.50
1 " pozlačena	gld. 11.—
1 " z dvojnimi plaščem,	
Savonet	gld. 13.50
1 ravno taka pozlačena	gld. 14.50
Amerikanske dvojne ure z dvojnimi kolesjem. Te so prej gld. 40 veljale, zdaj le	gld. 18.—
Siderne ure, krasno napravljene, s kristalnim steklom	gld. 15.50

Vsakovrstne ure, tudi take, ktere tu niso imenovane, se prodajajo cenejšje, ko pri vsakem drugem. Dobro regulirana solnčna ura s kompasom, za v žep, po kateri se lahko vsaka druga uravna, velja samo 25 kr.

Urne verižice iz talmi-zlata,

(45—1)

najnovjšega krasnega fasona,

ktere ne stoje v nobenem načinu za verižicami iz pravega zlata, ker so po fasonu prekanljivo ponarejene in zlato barvo vedno obdrže.

1 kratka po 70, 90 kr., gld. 1.20 in gld. 1.50	1 prav srebrna, 13lotna verižica, v ognji pozlačena gld. 3.50, 4.
1 prefino izpeljana gl. 1.50, 2, 2.50 in 3.	1 prava, 13lotna verižica, dolga, za okoli vratu, po gld. 5.50, 6.50.
1 dolga verižica za okoli vratu, benečanska, gld. 1.80 in gld. 2.	
1 ravno taka, prefino izpeljave po gl. 2.50, 3.50.	

Medaljonski najlepše vrste po 50, 80 kr., gld. 1, 1.50. — Medaljonski iz 13lotnega srebra po gld. 250. gld. 3. — 1 zvezek urnih navezkov s 6 različnimi dragotinami, velja le 60 kr.

To se samo in edino dobi v novem velikem kraso-bazaru **A. Friedmana na Dunaji, Praterstrasse, 26** navštric Karlovega gledišča.